

Pet let je minilo od vstopa Slovenije v Evropsko unijo. Prav tako je minilo pet let od prvih volitev slovenskih predstavnikov v Evropski parlament. V tem času se je v Sloveniji in tudi Evropi zgodilo veliko dobrega, pa tudi veliko slabega. Ob vstopanju v Evropsko unijo pa kljub zadovoljstvu, ki nas je ob tem prevzemalo, nikoli nismo pozabili, da nas članstvo v njej ne more rešiti problemov in težav, s katerimi se soočamo na naši razvojni poti. Lahko pa nam pomaga, da jih rešimo hitreje in učinkoviteje. EU je razširila naše horizonte ter posameznikom, podjetjem, znanstvenikom, kulturnikom omogočila širše polje delovanja in povezovanja brez geografskih in političnih meja. Kar je dobro.

Evropska unija v današnji in gotovo še nedokončni podobi je nastala kot vizija združevanja in sodelovanja po dveh uničujočih vojnah, ki sta se zgodili v Evropi v prvi polovici preteklega stoletja. Evropski narodi so plačali visoko ceno za obe. Naj se to ne zgodi nikoli več. To pa je mogoče le tako, da ustvarimo prostor za sodelovanje in povezovanje – prostor, v katerem bodo zgodovinske in sodobne raznolikosti Evrope vir napredka in blaginje, ne pa vir sporov in konfliktov.

Evropi je to do sedaj uspevalo. Lahko celo rečemo, da so vizije nekdanjih ustanoviteljev sodobne Evropske unije že presežene z veliko širitvijo z državami, ki so po letu 1990 stopile na pot svobode.

Naše izkušnje v preteklih petih letih članstva v EU so dobre. Brez sence dvoma lahko trdimo, da je Slovenija danes na boljšem, kot bi bila, če v EU ne bi vstopila. Dobro smo se uveljavili tudi s predsedovanjem Svetu EU. S prevzemom evra smo ublažili finančne posledice krize. Dosegli smo dober izhodiščni položaj pri dostopu do evropskih sredstev za razvoj in kohezijo, čeprav teh sredstev še ne znamo izkoristiti v polni meri. Kot vsem ostalim manjšim državam, je EU tudi Sloveniji v celoti prinesla več, kot ji je vzela.

Toda članstvo v Evropski uniji vedno pomeni večsmerno pot. Delovanje skupnega evropskega trga je prispevalo k izvozni rasti slovenskega gospodarstva, k njegovi večji vpetosti v evropski in preko tega tudi v svetovni gospodarski prostor, hkrati pa je naše gospodarstvo postalo tudi bolj ranljivo za dogajanja, na katera ne more neposredno vplivati. Žal nam je, da ob prostem pretoku kapitala in blaga, Evropski uniji kot celoti še ni povsem uspelo zagotoviti tudi prostega pretoka oseb in znanja, kar bi gotovo prispevalo k hitrejšemu premagovanju razvojnih razlik v Uniji.

Evropska unija potrebuje, tako kot ob njenem začetku v petdesetih letih in pozneje v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja, nov pogled v prihodnost. Svet se je temeljito spremenil in evropske družbe tudi. Najprej mora Evropska unija ali bolje rečene njene članice rešiti nekatere probleme, ki so se pojavili zaradi neuveljavljanja že sprejetih rešitev. Takšni so problemi z Lizbonsko pogodbo. Dokler jo ne bosta ratificirali še zadnji dve članici EU, ne bo mogoče do določene stopnje povečati učinkovitosti delovanja skupnih evropskih institucij, predvsem pa ne povečati demokratične legitimnosti procesa odločanja v institucijah EU, še posebej v evropskem parlamentu.

Gospodarska in finančna kriza je EU postavila pred novo razpotje in tudi nove nevarnosti. Ne smemo spregledati dejstva, da so si države in njihova gospodarstva precej različne – velike, majhne, razvite, manj razvite – in da se jih kriza, navkljub številnim podobnostim, v podrobnostih dotika zelo drugače. Ni tuja izkušnja in skušnjava, da bi finančno gospodarsko krizo v posamezni državi reševali na račun drugih držav in gospodarstev v EU. Da bi segmentirali in zaprli trge, da bi s povečano vlogo državnega intervencionizma zmanjšali regulativno vlogo EU pri prostem pretoku oseb, blaga, storitev, kapitala in znanja.

Evropska unija je pred razpotjem: ali bodo ukrepi za reševanje finančno-gospodarske krize Evropo še bolj povezali ali pa jo bodo razvezali? Ali se bo vsaka država iz krize reševala na svoj način? Od tega je odvisna kratkoročna in dolgoročna prihodnost EU. Dosedanji ukrepi kažejo na znamenje optimizma pri skupnem pristopu in storili bomo vse, da se bodo obdržali in okrepili. Evropska unija ni danost – generacije so si prizadevale zanjo in ohranimo jo le tako, da jo z vsem našim delovanjem vedno znova obnavljamo in razvijamo.

Po našem mnenju stojimo danes v EU pred številnimi izzivi:

- Ali smo sposobni zagotoviti demokratično legitimnost evropskim institucijam?
- Ali smo sposobni zagotoviti usklajeno delovanje pri reševanju gospodarske krize in se izogniti protekcionizmu?
- Ali smo sposobni v zunanji politiki Evropske unije govoriti z enim glasom?
- Ali bomo ohranili vodilno vlogo pri spopadu s podnebnimi spremembami in prehodu v nizko ogljično družbo?
- Ali bomo uspeli odgovoriti na izzive demografskih sprememb?
- Ali bomo uspeli že izvedene in prihodnje širitve EU nadgraditi tudi z večjo notranjo kohezijo in integracijo?

Evropa je vstopila v Slovenijo in Slovenija v Evropo. Evropi smo marsikaj dali in prispevali k njeni utrditvi. Od nje in drugih držav članic tudi marsikaj pričakujemo. Pričakujemo:

- večjo občutljivost za specifične potrebe manjših držav, predvsem pri skupni evropski kmetijski politiki;
- sprostitvev prostega pretoka delavcev;
- poenostavljanje administrativnih postopkov v zvezi s pridobivanjem kohezijskih sredstev;
- racionalizacijo delovanja EU institucij – s tem v zvezi se med drugim zavzemamo za ukinitvev zasedanj Evropskega parlamenta v Strasbourgu.